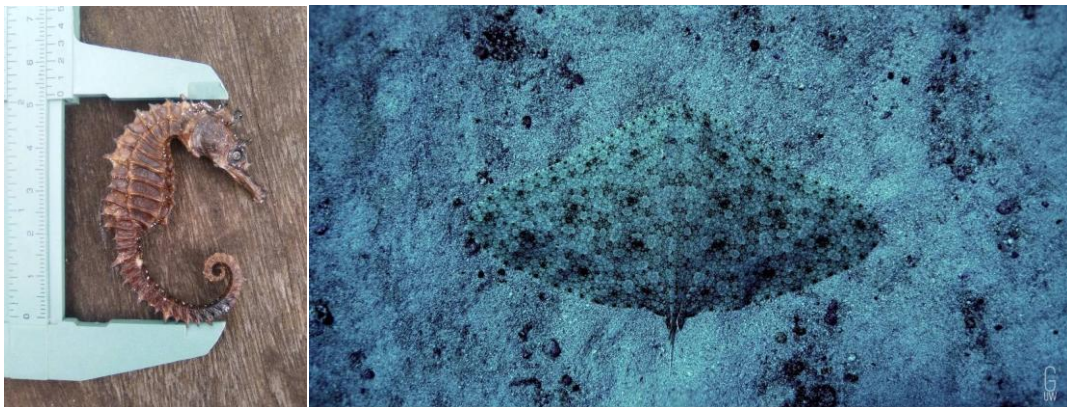

DAPERA 2016

Dades de Peixos Rars de les Balears. Any 2016

G CONSELLERIA
O MEDI AMBIENT,
I AGRICULTURA
B I PESCA
/ DIRECCIÓ GENERAL
ESPais NATURALs
I BIODIVERSITAT

G CONSELLERIA
O MEDI AMBIENT,
I AGRICULTURA
B I PESCA
/ DIRECCIÓ GENERAL
PESCA I MEDI MARÍ

Registre de Peixos Rars de les Balears, 2016

Compilador: Ivan RAMOS. Servei de Protecció d'Espècies.

Direcció: Joan Mayol. Servei de Protecció d'Espècies.

Assessoraments: Antoni Mª Grau (servei de Recursos Marins), Enric Massutí (Institut Espanyol d'Oceanografia).

Publicació conjunta dels serveis de Protecció d'Espècies i de Recursos Marins. Conselleria de Medi Ambient, Agricultura i Pesca.

Col·laboradors del DAPERA 2016:

Alba, Bernardí
Azurro, Ernesto
Campos, Andrea
Cantallops, Maria
Casas, Rubén
Catanese, Gaetano
Follana, Guillermo
Garfella, Fernando
Gil, Maria del Mar
Grau, Antoni M^a
Martín, Àlex
Miguélez, Àngel
Navarro, Oliver
Pastor, Elena
Picornell, Joan
Riera, Xisco
Sintes, Jaume
Sirera, Carmelo
Socies, Miquel

Juliol 2017

G CONSELLERIA
O MEDI AMBIENT,
I AGRICULTURA
B I PESCA
/ DIRECCIÓ GENERAL
ESPais NATURALS
I BIODIVERSITAT

DADES DE PEIXOS RARS (DAPERA) DE 2016

El Llibre vermell dels peixos de les Illes Balears (2015), va proposar la creació d'una base de dades per recopilar dades i registrar la troballa d'espècies poc freqüents a aigües de les Illes amb el nom de DAPERA (Registre de Dades de Peixos Rars), amb una llista orientativa de les espècies que convindria incloure-hi (veure annex, pp 18). També té interès científic registrar exemplars d'espècies més comunes però que presenten alguna característica extraordinària (talla o, pes considerable, data o mètode no habitual de captura, fondària, lloc, etc.).

Les dades que convé recollir són:

1. Espècie
2. Data
3. Localitat
4. Mètode d'observació o de captura
5. Observador (s)
6. Fotografia (o exemplar conservat)
7. Circumstàncies del registre

Per facilitar la tasca de recopilació de dades, s'ha creat un formulari que està disponible a la web del Servei de Protecció d'Espècies i a la del Servei de Recursos Marins.

Servei de Protecció d'Espècies:

<http://www.caib.es/sites/proteccioespecies/ca/dapera/>

Servei de Recursos Marins:

<http://www.caib.es/govern/sac/fitxa.do?codi=2753339&coduo=1160&lang=ca>

El correu electrònic de contacte per a avisos del DAPERA és: dapera@caib.es

Els resultats d'aquest primer any són molt limitats, ja que el registre és encara poc conegut, però hem considerat necessari publicar aquests primers resultats per estimular a possibles informadors d'observacions, captures o cites que mereixin ser conservades. Entenem que una primera publicació constituirà un punt de partida per incrementar molt el nombre de registres dels propers anys.

Per tant, sol·licitam a les persones que disposin de dades, fins i tot d'anys anteriors, que ens les vulguin comunicar, amb finalitats informatives i científiques. Cal dir que no és imprescindible fer constar el nom concret de la persona que ha fet la captura (la qual cosa podria ser compromesa en cas de captures accidentals d'espècies protegides), però sí que seria interessant comptar amb una imatge que en doni fe, o el contacte de l'identificador de la dada.

Un dels aspectes importants del DAPERÀ és que és de gran importància la verificació de les cites. Per aquest motiu, sol·licitam que venguin complementades amb l'exemplar conservat (en cas que estigui mort) o bé amb document gràfic (fotografia o vídeo, si és viu). Les fotografies són revisades per un equip d'experts, que determinen taxonòmicament l'organisme. Si es produeix la captura accidental d'una espècie protegida, recomanem contactar ràpidament amb la Conselleria per evitar problemes.

FORMULARI DE RECOLLIDA DE DADES DE CITES PER AL DAPERÀ

G CONSELLERIA
O MED. AMBIENT,
I AGRICULTURA
I PESCA
/ DIRECCIÓ GENERAL
D'ESPACIS NATURALS
I BIODIVERSITAT

DAPERÀ

DADES de
PEIXOS
RARS de les
Balears

G CONSELLERIA
O MED. AMBIENT
I AGRICULTURA
I PESCA
/ DIRECCIÓ GENERAL
DE PESCA I VEDINARI

El DAPERÀ és un registre de DADES DE PEIXOS RARS de les Illes Balears, creat per recopilar sistemàticament les observacions i captures d'espècies poc freqüents a les Illes Balears, o altres observacions biològiques rellevants sobre peixos a l'arxipèlag. El banc de dades és accessible a aquestes pàgines WEB:

Espècies: <http://especies.caib.es>

Pesca: <http://recomar.caib.es>

Totes les observacions quedaran registrades amb el nom de l'observador i del comunicant, prèvia validació pels serveis tècnics de la Conselleria. És previst publicar-les, publicació que serà tramesa a tots els que hagin contribuït a la base de dades.

OBSERVACIÓ PROPOSADA PER AL DAPERÀ:

Data observació: Localitat¹:

Espècie (si és coneguda):

Fotografia²: SÍ / NO Exemplar conservat: SÍ / NO

Circumstàncies³: Longitud: cm Pes: kg

Estat: Viu ☐ Mort ☐ Ferit ☐ Alliberat ☐

Fondària: metres Art de pesca:

Altres:

Observador: Nom Telèfon Mail.....

Comunicant⁴: Nom Telèfon Mail.....

ENVIAR A:

dapera@caib.es o lliurar a qualsevol oficina del Govern o Consell insular amb destinació a SERVEI DE PROTECCIÓ D'ESPÈCIES, Direcció General d'Espais Naturals i Biodiversitat. C/Gremi Corredors, 10 Palma, 07009.

¹ És ideal proporcionar les coordenades, en cas contrari es prega la major precisió possible, per exemple distància i rumb a un punt identificable de la costa.

² És ideal fer-la amb regla o un objecte de mida coneguda, com a referència. Enviar per mail.

³ Observació, Captura, procediment, fondària, etc Altres testimonis.

⁴ Si és distint de l'observador.

LES DADES DEL DAPERA EN EL 2016

S'han recollit 23 registres corresponents a 16 espècies:

La relació és la següent:

Nom científic	Nom comú	Categoria UICN	Nombre d'exemplars
<i>Caranx crysos</i>	Sorella		2
<i>Diodon hystrix</i>	Peix eriçó		1
<i>Coryphaena hippurus</i>	Llampuga		4
<i>Gymnura altavela</i>	Mantellina	NT	2
<i>Hexanchus griseus</i>	Boca dolça		2
<i>Hippocampus guttulatus</i>	Cavallet de mar	VU	2
<i>Isurus oxyrinchus</i>	Salroig	CR	1
<i>Oxynotus centrina</i>	Porc marí	VU	2
<i>Psenes pellucidus</i>			1
<i>Pseudocaranx dentex</i>	Sorell déntol		1
<i>Rostroraja alba</i>	Llissol	VU	1
<i>Squalus blainvillei</i>	Quissona	VU	15
<i>Squalus</i> sp.	Quissona		1
<i>Syngnathus acus</i>	Serpetó		2
<i>Syngnathus typhle</i>	Peix bada	NT	2
<i>Zu cristatus</i>	Fleuma		1

REGISTRES DEL DAPERÀ 2016

Sorella (*Caranx crysos*)

El novembre de 2016 entraren dos registres. El de un exemplar d'uns 45 cm de longitud total capturat a Formentera per un pescador submarí, que fou comunicat per Àlex Martín, i el de un altre exemplar d'uns 35 cm capturat a la Reserva de Llevant (Mallorca) amb solta per la embarcació Baloan II, Antoni Mª Grau fou l'informador.

Llampuga (*Coryphaena hippurus*)

Captura, el 31/10/2016, de quatre exemplars de gran talla, si referim aquesta al mètode de captura: un bol de llampuguera a un capcer. Els va agafar la embarcació Jaume Cuarto a una andana de capcers de la confraria de Santanyí ; pesaren 64 kg en conjunt i l'informador va ser Joan Picornell.

En octubre de 2016, i de la mateixa manera, la embarcació Cap de Reig va capturar alguns exemplars també de mida més gran del que és habitual en una andana. Fou en aigües de la confraria de Portocolom. N'informà en Joan Cànoves.

Peix eriçó (*Diodon hystrix*)

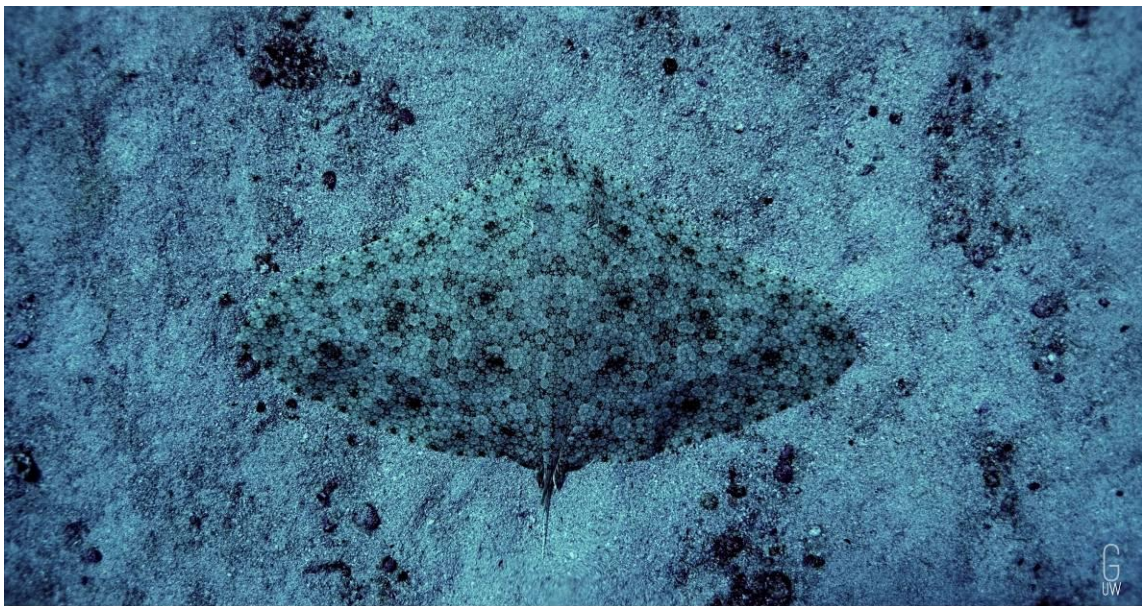
La captura més significativa de l'any fou la d'aquesta espècie. L'exemplar de referència fou capturat el 19/11/2016 en un concurs de caça submarina d'Es Castell (Menorca) i pesà 7.8 kg. Es conserva a l'Estació d'Investigació Jaume Ferrer i fou identificat per Jaime Sintes i Ernesto Azzurro. Es tracta de la primera cita de l'espècie a les Illes i la segona a la Mediterrània donat que ja es coneixia en aigües italianes al Golfo di Taranto (Torchio, 1963).

Mantellina (*Gymnura altavela*)

El juliol de 2016, Fernando Garfella va observar, mentre bussejava, una mantellina (*Gymnura altavela*) sobre fons d'arena a uns 20 m en aigües d'Andratx

En juliol de 2016, Reto Gräflin, també bussejant, va observar un exemplar sobre roca a la reserva marina del Toro .

Mantellina fotografiada per Fernando Garfella.

Boca dolça (*Hexanchus griseus*)

Hi ha dos registres de l'espècie apareguts a la premsa local. Un del 03/02/2016, quan un bussejador va observar exemplar moribund a Llatzaret (Menorca). i un altre del 25/12/2016 referent a un exemplar de 3.80 m de longitud avarat a la platja del Molinar (Mallorca).

Cavallet de la mar (*Hippocampus guttulatus*)

En novembre de 2016 es varen obtenir dos registres d'aquesta espècie. Un exemplar va ser gravat en vídeo a les Illes Malgrats a uns 9 m de fondària per Carmelo Sirera, mesurava 13 cm i sembla que es va tornar veure prop del lloc del primer avistament uns dies després;. l'altra es trobà mort sobre l'arena de la Platja de Muro, mesurava 15.5 cm i va fer la comunicació Maria Cantallops..

L'exemplar trobat a la platja de Muro

Salroig (*Isurus oxyrinchus*)

El 29/07/2016 aparegué la notícia en la premsa pitiusa de l'avistament d'un gran exemplar (uns 5m de longitud total) que Ángel Miguélez va gravar en vídeo amb una càmera d'acció des de una embarcació..

Porc marí (*Oxynotus centrina*)

El 07/06/2016 un exemplar d'uns 60 cm de longitud total fou capturat per l'embarcació Reme Toni Tercero amb xarxa llagostera a la zona d'Andratx. Va ser alliberat viu immediatament atès de que es tracta d'una espècie protegida; n'Elena Pastor comunicà la captura.

El 24/06/2017 es capturà un altre exemplar, aquest pic mort, de 47 cm de longitud total, a la mateixa zona i amb el mateix tipus d'ormeig per la embarcació Hermanos Torres. Caetano Catanese informà de la captura.

Exemplar de porc marí identificat per Gaetano Catanese

Psennas pellucidus

Bernadí Alba ens va fer arribar un vídeo gravat per Miguel Mòvile, durant una immersió el 01/11/2016. L'exemplar era un individu juvenil que mesurava uns

15 cm. Es tracta de la segona cita a les Illes, l'anterior es capturà dins el Port d'Andratx (Riera *et al.* 1995).

Pseudocaranx dentex

Miquel Socies, de la OPMallorcamar, ens va fer arribar dos exemplars, capturats per l'embarcació professional d'arts menors Hermanos López 2 amb xarxa per a verderols el 04/10/2016, a la badia de Palma. Es conserven a la col·lecció ictiològica de la Societat d'Història Natural de Balears.

Llissol (*Rostroraja alba*)

El dia 28/07/2016 un exemplar d'uns 60 cm de longitud total fou capturat amb xarxes llagosteres per l'embarcació s'Enginyer. L'exemplar es trobava a uns 60-70 m de fondària i fou retornat viu a la mar atès que és una espècie protegida. La comunicació és de Guillermo Follana i Andrea Campos candera.

Exemplar de Llissol capturat i alliberat

Quissona (*Squalus blainvillei*)

El 15/04/2016, l'embarcació d'arts menors Germans Torres va capturar amb palangre, al W de Mallorca (Andratx), 3-4 femelles adultes que varen parir a bord 15 cries. Transportades vives al LIMIA (Laboratori d' Investigació Marina i Aquicultura), en sobrevisqueren tres exemplars que, més envant, foren marcades i retornades al mar. L'observador és Fernando Garfella.

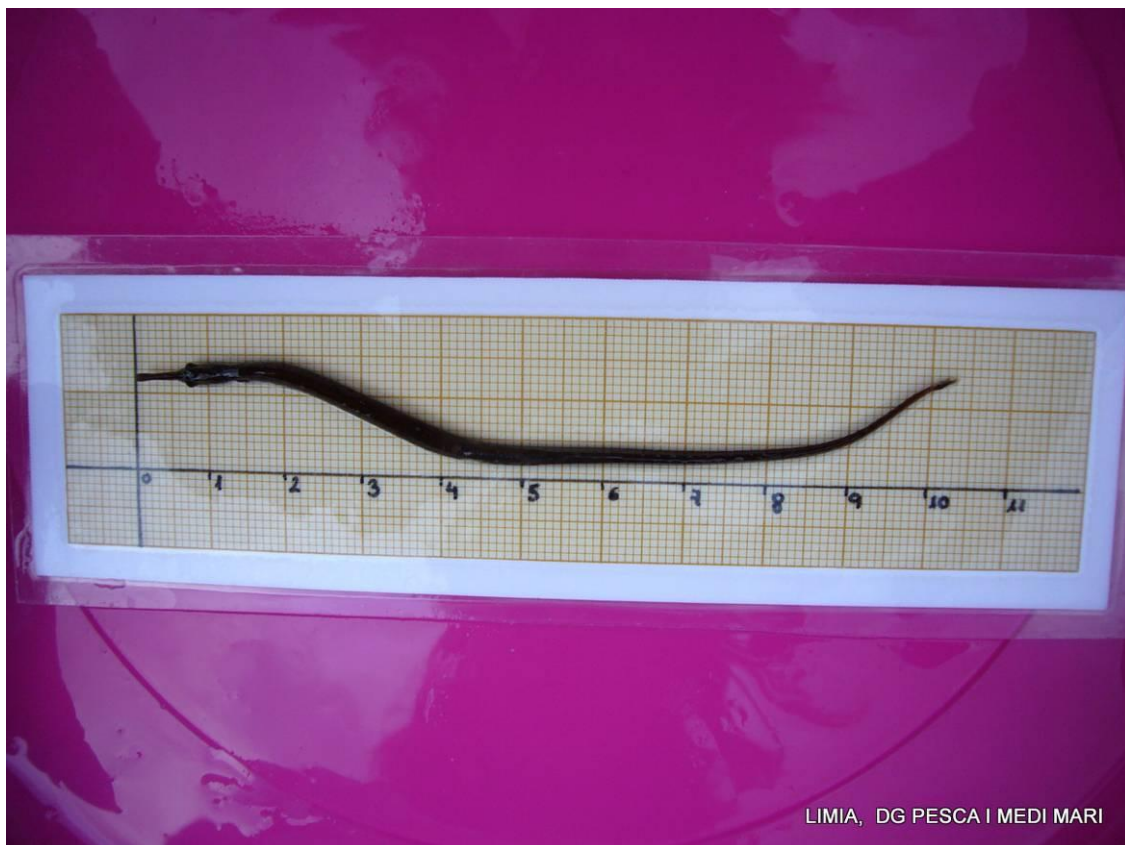

Exemplars de *Squalus blainvillei* a les instal·lacions del LIMIA

Una altra quissona fou capturada el 14/07/2016 amb xarxa llagostera per l'embarcació d'arts menors Reme Toni Tercero. L'exemplar estava mort i en males condicions, per la qual cosa no fou possible determinar l'espècie i la registram com a *Squalus* sp.. La cita correspon a Gaetano Catanese i és de la mateixa zona.

Serpetó (*Syngnathus acus*)

L'11/02/2016 l'embarcació Toni Cuarto, pescant jonquillo (*Aphya minuta*) va agafar, a la badia d'Alcudia, dos exemplars d'aquesta espècie a una fondària de 30,5 m. Mesuraven 10.7 i 10.4 cm de longitud total i foren retornats vius a la mar. L'observador fou M^a del Mar Gil.

Exemplar de serpentó capturat l'11/02/2016

Peix bada (*Syngnathus typhle*)

Amb exactament les mateixes dades que el registre anterior, es va capturar un exemplar d'aquesta espècie de 7 cm a 30 m de fondària.

Un altre exemplar de peix bada fou albirat nedant per Toni Grau el 29/07/2016 a Cala en Tió (Andratx) mentre censava peixos a pulmó lliure, a 0.5 m de fondària.

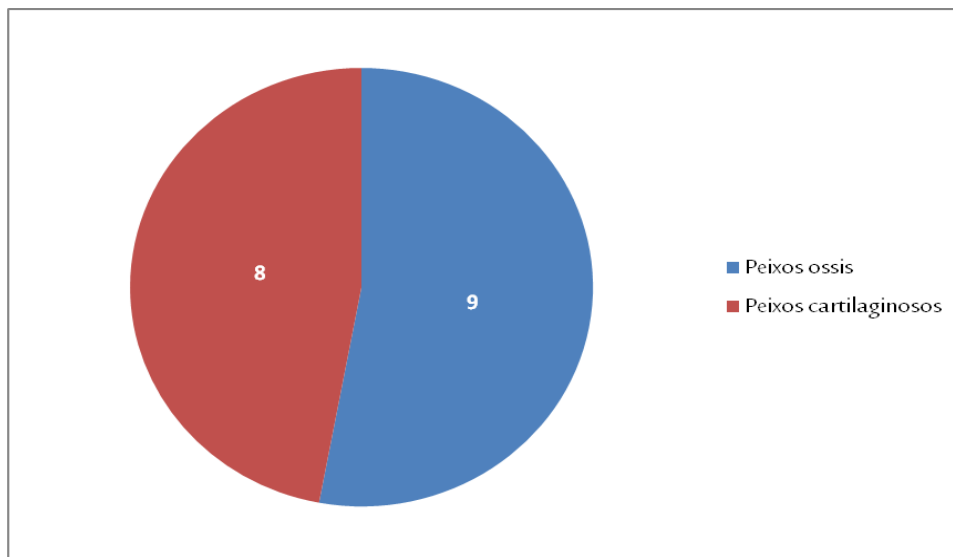
Fleuma (*Zu cristatus*)

El 18/08/2017, fou gravat un exemplar en vídeo per Rubén Casas mentre feia snorkel a la zona del torrent de Cala Castell (Pollença) a aproximadament 20 cm de fondària. Era un juvenil d' aproximadament 40 cm de longitud. Determinat per X.Riera Aquesta espècie es freqüent encara que poc observada perquè generalment es troba a molta fondària i no és comercial.

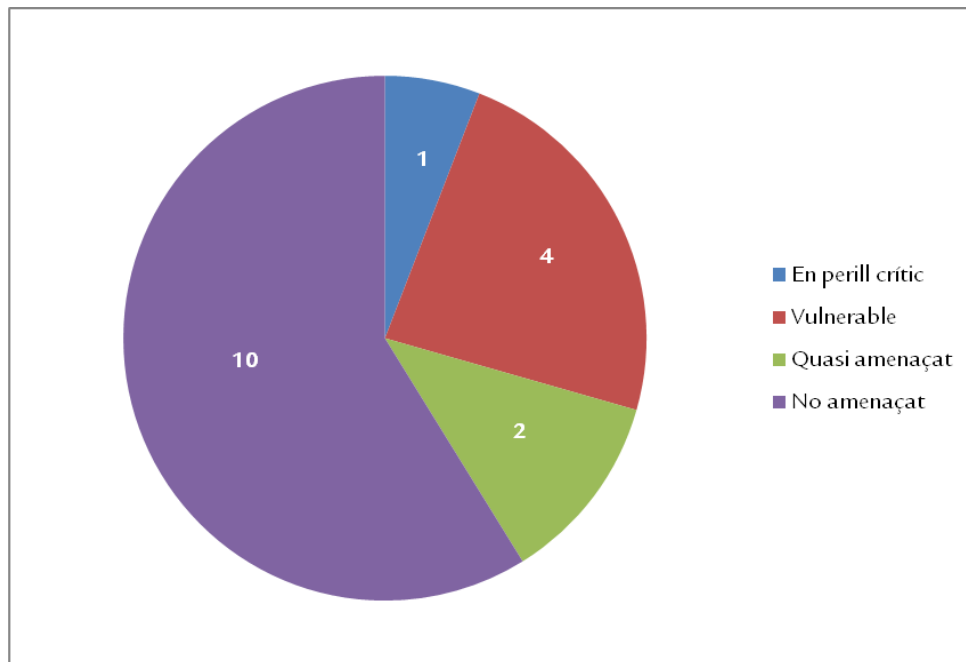
ANÀLISI DE LES DADES

Com a primera anàlisi de les dades de 2016, podem anotar els detalls següents:

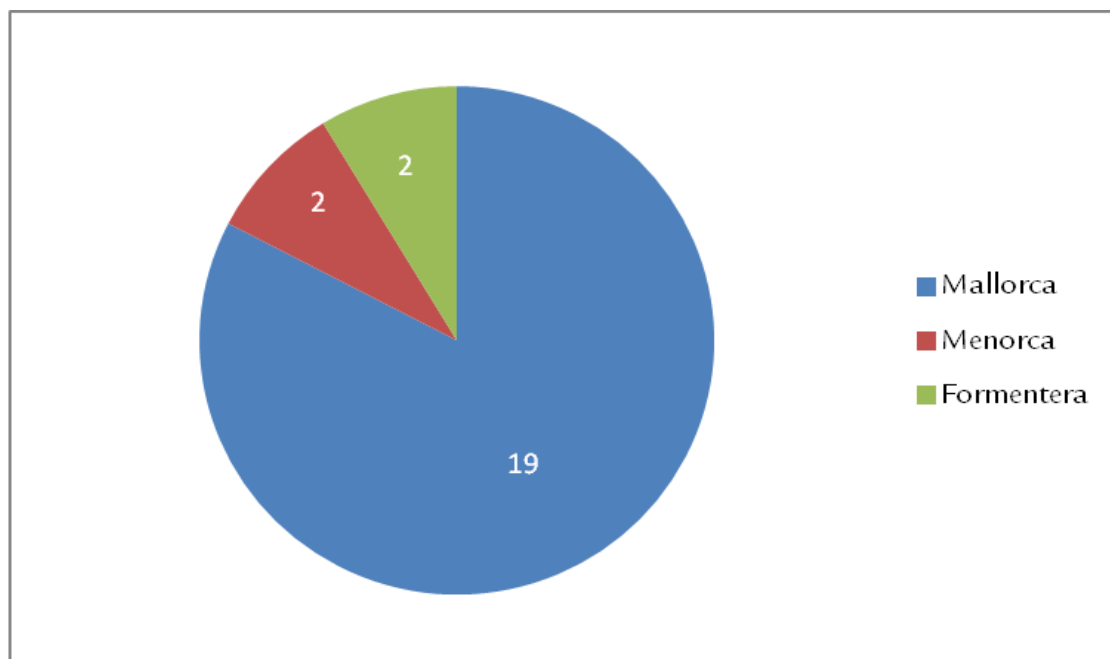
Pel que fa a la classificació de les espècies, la relació és la que segueix:

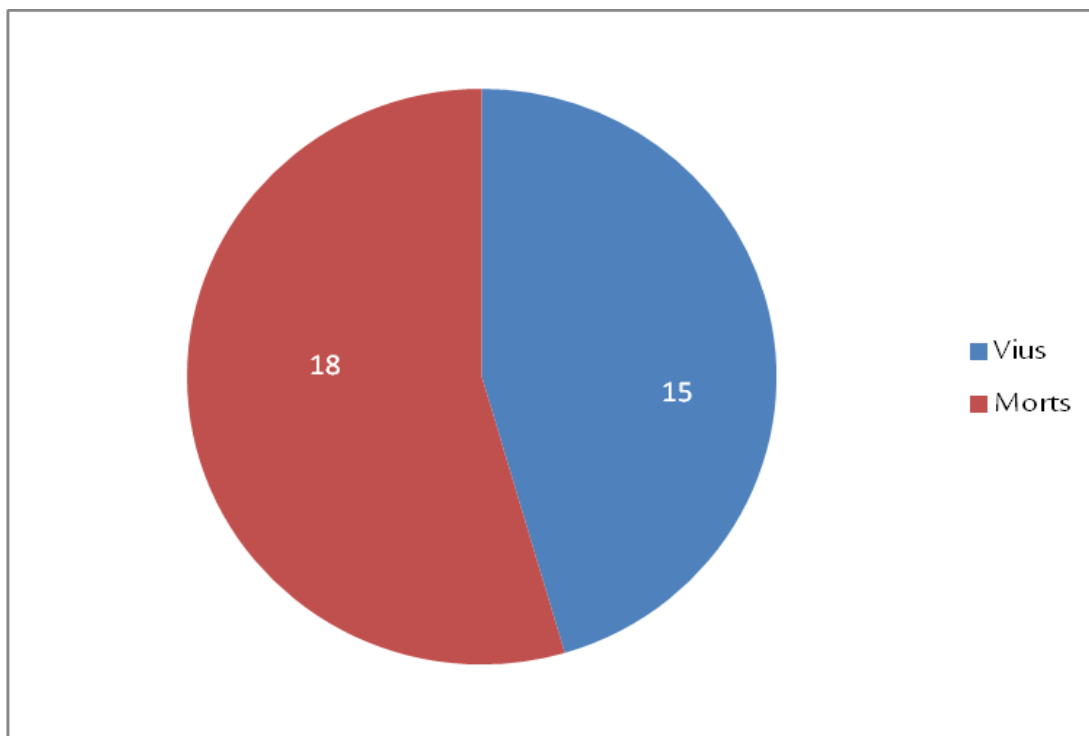
Classificació de les espècies en funció del grau d'amenaça (segons les categories UICN):

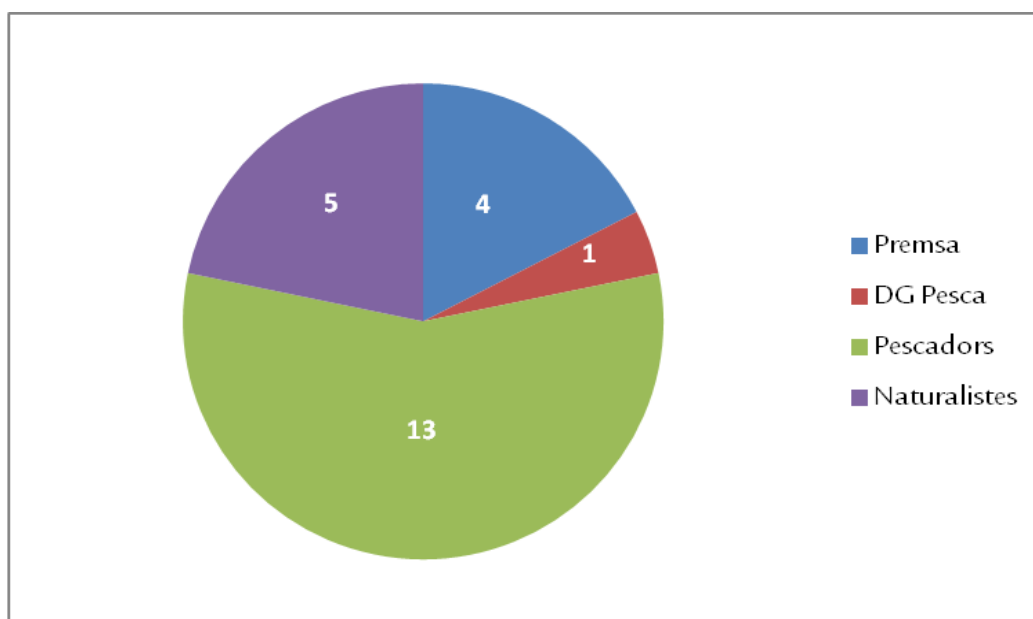
Distribució dels 23 registres per illes:

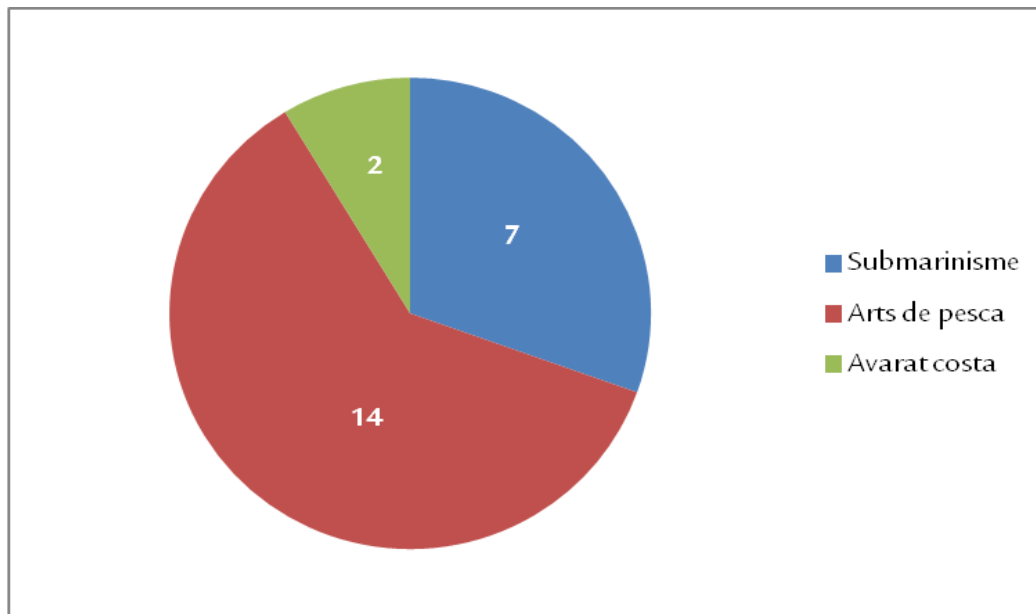
Pel que fa a l'estat vital dels peixos:

L'origen de les cites es distribueix de la següent manera:

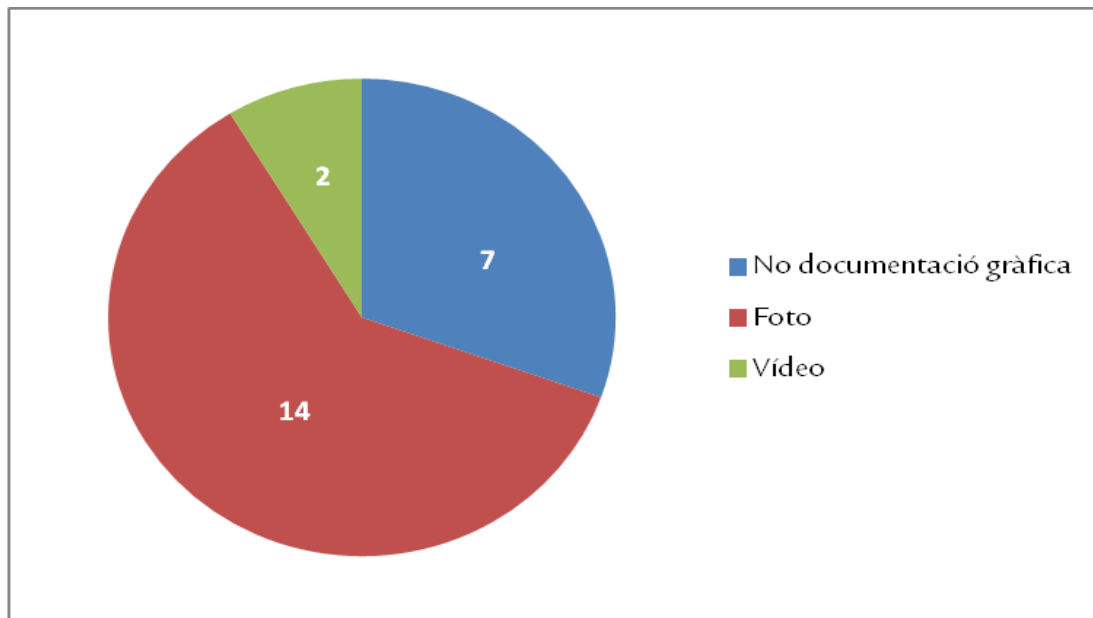

Pel que fa a la situació en que s'han observat els peixos:

Com veim, la major part dels peixos foren capturats amb arts de pesca: llagostera (5), jonquiller (3), xarxa (3), fusell (2) i palangre (1).

Quan a la documentació gràfica, tenim:

Des d'aquestes línies només donar les gràcies a les persones que han col·laborat i animar a la gent relacionada amb la mar i que, de tant en tant,

tenen accés a espècies de peixos estranys a que participin del DAPERÀ, en benefici d'un millor i més complet coneixement de la ictiofauna les aigües de les Illes Balears.

**ES PREGA LA REMISIÓ D'OBSERVACIONS, A SER POSSIBLE AMB
FOTOGRAFIES, A:**

dapera@caib.es

Les persones que col·laborin rebran anualment l'informe de DAPERÀ que publica la Conselleria de Medi Ambient, Agricultura i Pesca.

Juliol 2017

ANNEX

Qualsevol espècie rara o desconeguda pot ser inclosa en el DAPERÀ, així com observacions o captures de talla excepcional.

S'agrairà especialment la comunicació de fotografies o vídeos.

La llista següent té valor orientatiu, i inclou les espècies de les quals es demana informació:

NOM CIENTÍFIC	
<i>Petromyzon marinus</i>	Llamprea, xuclador, ferratimó
<i>Rhinobatos cemiculus</i>	Guitarró
<i>Rhinobatos rhinobatos</i>	Guitarra
<i>Hexanchus griseus</i>	Boca dolça, Bestriu vaca
<i>Carcharodon carcharias</i>	Salroig, tauró blanc.
<i>Isurus oxyrinchus</i>	Salroig, tauró, solraig.
<i>Lamna nasus</i>	Marraix, tauró
<i>Cetorhinus maximus</i>	Pelegri
<i>Alopias superciliosus</i>	
<i>Alopias vulpinus</i>	Centurió
<i>Scyliorhinus stellaris</i>	Gatvaire
<i>Galeorhinus galeus</i>	Ca marí, cassó
<i>Mustelus asterias</i>	Mussola pintada
<i>Mustelus punctulatus</i>	
<i>Prionace glauca</i>	Tintorera
<i>Sphyrna lewini</i>	Llunada, Guàrdia civil, peix martell, cornuda
<i>Sphyrna mokarran</i>	Llunada, Guàrdia civil, peix martell, cornuda
<i>Sphyrna zygaena</i>	Llunada, Guàrdia civil, peix martell, cornuda
<i>Oxynotus centrina</i>	Peix porc
<i>Squalus acanthias</i>	Quissona vera, quissona de fora o de barra, cassó (Eivissa)
<i>Squalus blainvillei</i>	Quissona, cassó (Eivissa)

<i>Squatina aculeata</i>	Escat, àngel, peix d'escat.
<i>Squatina oculata</i>	Escat, àngel, peix d'escat.
<i>Squatina squatina</i>	Escat, àngel, peix d'escat.
<i>Pristis pristis</i>	Peix serra
<i>Torpedo nobiliana</i>	
<i>Torpedo torpedo</i>	Tremoló, Tremolosa
<i>Dipturus batis</i>	Morell
<i>Rostroraja alba</i>	Rajada blanca
<i>Dasyatis centroura</i>	Escurçana clavellada, romaguera
<i>Gymnura altavela</i>	Mantellina, vela llatina, vela italiana
<i>Aetomylaeus bovinus</i>	Bisbe, milana grossa, milà
<i>Rhinoptera marginata</i>	
<i>Mobula mobular</i>	Manta, peix de moisés
<i>Chimera monstrosa</i>	Gatamoixa
<i>Acipenser sturio</i>	Esturió
<i>Gymnothorax unicolor</i>	Morenot
<i>Sardinella maderensis</i>	
<i>Alosa alosa</i>	Guerxa, saboga (compartit amb <i>Pomatomus saltatrix</i>)
<i>Alosa fallax</i>	Saboga
<i>Lampris guttatus</i>	
<i>Trachipterus trachipterus</i>	Fleuma
<i>Zu cristatus</i>	
<i>Regalecus glesne</i>	
<i>Gadus morhua</i>	Bacallà
<i>Gaidropsarus vulgaris</i>	Fura pigada, mòllera borda
<i>Tylosurus acus imperialis</i>	
<i>Fistularia commersonii</i>	
<i>Hippocampus guttulatus</i>	Cavallet de la mar
<i>Hippocampus hippocampus</i>	Cavallet de mar camús
<i>Nerophis maculatus</i>	Serpeta tacada, serpetó, agulla
<i>Nerophis ophidion</i>	Serpeta
<i>Syngnathus abaster</i>	Agulleta de riu
<i>Syngnathus acus</i>	Serpetó
<i>Syngnathus agassizi</i>	Agulleta
<i>Syngnathus phlegon</i>	Agulleta d'alta mar
<i>Syngnathus tenuirostris</i>	Agulleta
<i>Syngnathus typhle</i>	Agulla, peix bada (Men.)
<i>Pontinus kuhlii</i>	Guajima
<i>Dicentrarchus punctatus</i>	Llobarro
<i>Epinephelus aeneus</i>	
<i>Serranus atricauda</i>	Serrrà mascle
<i>Remora remora</i>	Rèmora
<i>Echeneis naucrates</i>	Rèmora
<i>Campogramma glaycos</i>	Lletja
<i>Caranx crysos</i>	Sorella

<i>Pseudocaranx dentex</i>	
<i>Seriola fasciata</i>	
<i>Seriola rivoliana</i>	
<i>Coryphaena equiselis</i>	
<i>Lobotes surinamensis</i>	
<i>Dentex gibbosus</i>	
<i>Dentex (Polysteganus) macrophthalmus</i>	Déntol de fonera
<i>Diplodus cervinus</i>	Sarg reial, sarg imperial
<i>Pagellus bellottii bellottii</i>	Pagell africà
<i>Pagrus caeruleostictus</i>	
<i>Argyrosomus regius</i>	Reig, corbina
<i>Kyphosus sectator</i>	
<i>Ctenolabrus rupestris</i>	
<i>Sparisoma cretense</i>	Lloro verd
<i>Corcyrogobius liechtensteini</i>	
<i>Didogobius splechnai</i>	Cabot
<i>Gammogobius steinitzi</i>	Cabot
<i>Thorogobius ephippiatus</i>	
<i>Zosterisessor ophiocephalus</i>	
<i>Luvarus imperialis</i>	
<i>Tetrapturus albidus</i>	Marlí blanc
<i>Schedophilus ovalis</i>	Pàmpol pudent*
<i>Psenes pellucidus</i>	
<i>Stromateus fiatola</i>	Pàmpol pudent
<i>Scophthalmus maxima</i>	Rèmol
<i>Scophthalmus rhombus</i>	Rèmol
<i>Sphoeroides pachygaster</i>	Conill de rata